

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ

Current Situations, Desirable Situations and Guidelines for Developing Relationship between Schools and Communities of Secondary Schools in Bueng kan Province

อัยวนนท์ ชัยบิน¹, วัชรีย์ แซงบุญเรือง²

Asawanon Chaiyabin¹, Watcharee Saengbunruang²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไป หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานความสัมพันธ์ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 210 คน กำหนดหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 40) ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น 4 ฉบับคือ 1) แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นข้อมูลตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.25-0.59 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.27-0.69 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ 4) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริการชุมชน 3) แนวทางการพัฒนาความ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ Graduate Student Master of Educational, Educational Administration and Development Program, Faculty of Education Nakhon Phanom University

² Lecturer of Educational, Educational Administration and Development Program, Faculty of Education Nakhon Phanom University

สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบัน, สภาพที่พึงประสงค์, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

Abstract

The purposes of this research were 1) to study current situations and desirable situations and guideline for developing relationship between schools and communities of secondary schools ; 2) to study needs, relationships between schools and communities of secondary schools ; and 3) to develop guidelines for creating relationships between schools and communities of secondary schools at Bueng Kan province. The Samples were 210 school administrators, Chief stead of general administration section, head of academic section, Head of Personnel Management Group, community relations works for School board followed Krejcie & Morgan's table in the sample-size specification, and they were selected by Stratified Random Sampling. There were 4 instruments used in this research: (1) checklist is the position information of respondents with the index of item objective congruence (IC) between 0.60-1.00, the discrimination between 0.25-0.59, and the reliability of 0.84 ; (2) a questionnaire in current situations, desirable situations and guidelines for developing relationship between schools and communities of secondary schools in Bueng Kkan province with the index of item objective congruence (IC) between 0.60-1.00, the discrimination between 0.27-0.69, and the reliability of 0.91 ; 3) a structured-interview form ; and (4) a suitability and possibility assessment form guideline for developing relationship between schools and communities of secondary schools in Bueng Kan province. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation, and the index modified priority needs index (PNI_{modified})

The results were as follows: (1) overall current situations of relationship between school and community were at the high level, and overall current situations of relationship between school and community were at the highest level. (2) The needs that have the highest mean are community service. (3) And the guidelines for developing relationship between schools and communities of secondary schools were at the high level and the possibility wat at the highest level.

Keywords: Current Situations, Desirable Situations, Relationship Between Schools and Communities

บทนำ

การสร้างพลังของคนในชุมชน เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้แก่ชุมชนโดยอาศัยความรัก สามัคคี ประองตอง กลมเกลียวกัน มีกระบวนการแนวความคิดร่วมกัน นำเอาทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางบุคคล ทรัพยากรทางสังคมและทรัพยากรทางวัฒนธรรมโดยสอดคล้องกับหลักการบริหารการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น ให้ชุมชนและองค์กรในท้องถิ่นมีส่วนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อสะท้อนความต้องการของแต่ละชุมชนถือว่าเป็นยุทธศาสตร์รับบทบาท ที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 และ 57 วรรค 1 ให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติจัดให้มีพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมร่วมกัน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2560: 15) ปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่มีสาเหตุทั้งฝ่ายโรงเรียนและฝ่ายชุมชน ปัญหาที่เกิดจากทางโรงเรียน เช่น ขาดการประชาสัมพันธ์รายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางการใช้สถานที่ของชุมชน ขาดผู้รับผิดชอบ โดยเฉพาะในการติดตามและดูแลเพื่อประสานงานโดยตรงระหว่างโรงเรียน กับชุมชนและปัญหาที่เกิดจากชุมชนเช่น แหล่งวิทยาการที่มีอยู่ในชุมชนไม่ตรงกับความต้องการ ของโรงเรียน ผู้บริหารระดับท้องถิ่นขาดการสนับสนุนในเรื่องของการศึกษาเท่าที่ควร เป็นเหตุให้ ไม่เข้าใจ และมองเห็นคุณค่าของการศึกษาน้อยไป ขาดการประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารระดับท้องถิ่น และโรงเรียน ทั้งความแตก

ต่างกันทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน ปัญหาโรงเรียนให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนไม่ได้เต็มที่ มีสาเหตุมาจากขาดครูและเครื่องมือในการสอนวิชาชีพแก่ชุมชน ครูมีชั่วโมงสอนมากและบ้านพักห่างไกลโรงเรียน ขาดแหล่งสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรมชุมชน (สมพงษ์ ศรีมหาไชย. 2556: 32)

บ้าน วัด โรงเรียนหรือที่เรียกว่า “บวร” คือสามเสาหลักคู่สังคมไทยซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่เกื้อกูลประเทศไทยมายาวนาน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาก็ยึดหลักนี้มาโดยตลอด เพราะทั้งบ้านและวัดโดยรวมแล้วก็คือชุมชนที่แวดล้อมโรงเรียนนั่นเองโดยความจริงที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ “โรงเรียนกับชุมชนเป็นที่แยกจากกันไม่ได้” การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้ง 2 ฝ่าย คือสถานศึกษาได้พลังจากชุมชนมาช่วยในการจัดการศึกษาและชุมชนได้การศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย ช่วยลดและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน และช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย คือ ประโยชน์กับโรงเรียนและประโยชน์ต่อชุมชน (ชูชาติ พวงสมจิตร์. 2560: 1343)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ เพื่อพัฒนาแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการหาแนวทางการวางแผนการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การปรับปรุงข้อมูลให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจัง จนก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่

มีประสิทธิผลรวมถึงการร่วมแรงร่วมใจพัฒนาชุมชน ทำให้การบริหารโรงเรียนของชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและก่อให้เกิดความภาคภูมิใจระหว่างชุมชนและสถานศึกษาในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนร่วมกันต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ
3. เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดการวิจัย 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2) ด้านการให้บริการชุมชน
- 3) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 4) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไป หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานความสัมพันธ์ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัด บึงกาฬ ปีการศึกษา 2563 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา

จังหวัดบึงกาฬ ทั้ง 25 โรงเรียน จำนวน 425 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 50 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไป จำนวน 50 คน หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ จำนวน 50 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล จำนวน 50 คน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานความสัมพันธ์ชุมชน จำนวน 50 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 175 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารทั่วไป หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานความสัมพันธ์ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ปีการศึกษา 2563 ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121) ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 25 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไป จำนวน 25 คน หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ จำนวน 25 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล จำนวน 25 คน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานความสัมพันธ์ชุมชน จำนวน 25 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 85 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่ง 4 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นข้อมูลตำแหน่งของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ตอนที่ 4 แบบประเมินความเหมาะสม

และความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอลหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนมเพื่อขอความร่วมมือจาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

2. นำส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ถ้าโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในอำเภอเมืองบึงกาฬ ผู้วิจัยนำส่งและรับแบบสอบถามเอง แต่ถ้าโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ต่างอำเภอ ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมแนบซองปิดสแตมป์ให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่งกลับเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ภายใน 15 วัน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเก็บและรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์แล้วนำมาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ข้อมูลตำแหน่ง/สถานภาพโรงเรียน) นำเสนอข้อมูลโดยการแสดงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่า

ทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

3. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Priority Needs Index (PNI Modified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550: 279)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ สร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่างแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ นำเสนอแนวทางการพัฒนาที่ได้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก สภาพที่พึงประสงค์ของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริการชุมชน

3. แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ พบว่า สภาพปัจจุบันของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ มีบริบทของโรงเรียนและชุมชนที่แตกต่างกัน เนื่องด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการบริหารจัดการตนเองสูงและด้วยองค์ประกอบที่ส่งผลในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับคูรรัตน์ บุ่งข้อ (2557: 58) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 136 คน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมสภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พนิจดา วีระชาติ (2542: 49-50) ได้กล่าวว่าความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสอดคล้องกันคือ การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะโรงเรียนให้การศึกษากับนักเรียน ซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่นักเรียนจะนำ สิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน นักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนเองด้วย บุคคลในชุมชนก็จะดำรงชีวิตตาม นักเรียนไปด้วยจึงถือได้ว่า โรงเรียนให้การศึกษาดูทางอ้อมแก่ชุมชนนั่นเอง ดังนั้น ประชาชนในชุมชนย่อมมีความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของโรงเรียน

ยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือโรงเรียน สอดคล้องกับ โสภกา เหล่าตระกูล สวัสดิ์ (2559: 59) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ตระหนักถึงความสำคัญและต้องการการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในสภาพปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคศตวรรษที่ 21 ว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้แตกต่างไปจากรูปแบบ และวิธีการเดิมที่เคยปฏิบัติ โดยเน้นความสอดคล้องกับภารกิจงานปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการทำงานและพื้นที่การปฏิบัติจริงของโรงเรียนและชุมชนหรือการพัฒนาจากกรอบงาน ที่ทำเป็นประจำและปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ผู้ปกครองและชุมชนยังได้ตระหนักและเล็งเห็น ถึงความสำคัญของการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยชุมชน เริ่มจากการพัฒนาให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นต้นแบบในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งในการระดมทรัพยากรในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน มุ่งให้ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมและพัฒนาการส่งเสริมกิจกรรมและการเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ชนกพร มนัส (2559: 63) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปทุมธานี พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้อง

กับ วริศรา สุขสุวรรณ (2560: 64) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่าโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ขวัญใจ พุ่มโอ (2562: 76) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่าองค์ประกอบที่ 2 คือ กระบวนการบริหารการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน มี 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผน (2) การปฏิบัติตามแผน (3) การตรวจสอบ และ (4) การปรับปรุงแก้ไข และองค์ประกอบที่ 3 คือ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานตามองค์ประกอบที่ 1 ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง (3) ความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความครอบคลุม ในการนำรูปแบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นของความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ด้านการให้บริการชุมชน ที่ควรพัฒนาการอำนวยความสะดวกให้ชุมชน ในการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี หรือ กิจกรรมอื่นๆ ของชุมชนที่เกิดประโยชน์ รวมทั้งการให้ความรู้อบรมสร้างอาชีพทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชน เพื่อโรงเรียนจะได้ช่วยแก้ปัญหาของชุมชน และปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับชุมชน โรงเรียนนับว่าเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญมากในสังคมยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่มีการแข่งขันกันสูงมาก หากโรงเรียนมีการบริหารงานที่ดีประสบความสำเร็จ จะส่งผลให้ประชาชนในชุมชน

อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานที่ส่งเสริมให้มีการให้ความสำคัญกับการศึกษาและโรงเรียน ส่งผลให้ครูและชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ทำให้ครู มีขวัญกำลังใจในการทำงาน อีกทั้งชุมชนก็ให้การสนับสนุนโรงเรียนในทุกๆ ด้านเป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ พินิจดา วีระชาติ (2542: 49-50) สอดคล้องกับ Stoops & Rafferty (1961: 515-519) ได้กล่าวถึงหลักความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ต้องเป็นทั้งกระบวนการทั้งรับข่าวและกระบวนการการให้ข่าวกับชุมชน โดยที่บุคคลภายนอกโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นมาต่างๆ ของชุมชนเป็นอย่างดีและในเวลาเดียวกันโรงเรียนจะต้องชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงอุปสรรค ปัญหาและวิธีดำเนินงานของโรงเรียน ได้กล่าวว่าความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับ ประสิทธิ์ เพยกกลิ่น (2555: 41) ได้กล่าวว่าการให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง สถานศึกษาให้บริการในด้านต่างๆ แก่ชุมชนได้ ดังนี้ (1) การให้บริการด้านวิชาการ (2) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน (3) ด้านอาคารสถานที่ (4) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (5) ด้านบุคลากรที่มีความสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในสาขาต่างๆ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นรองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ภายนอกองค์กรนั้น คือ การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนภายนอกได้แก่ ประชาชนทั่วไป องค์กรอื่นในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้นำความคิด ผู้นำท้องถิ่น รวมถึงชุมชนบริเวณใกล้เคียง การประชาสัมพันธ์จะบรรลุผลลงได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความร่วมมือจากชุมชน และชุมชนเกิดความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียนเกิดความร่วมมือด้วย สอดคล้องกับ สมพงษ์ ศรีมหาไชย (2556: 28)

ได้กล่าว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์ เพราะทำให้เข้าใจตรงกันดังนี้ การประชาสัมพันธ์คือ กระบวนการแสดง แลกเปลี่ยน ชี้แจง เผยแพร่ และอธิบายให้ประชาชนได้ทราบได้เข้าใจว่า หน่วยงานทำอะไรบ้าง มีประโยชน์อย่างไรบ้าง ให้อะไรแก่สังคมและประชาชนบ้าง ไม่ใช่เป็นเพียงเพื่อให้ประชาชนรู้จักเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานโดยไม่ได้ทำประโยชน์อะไรให้แก่สังคม การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด

3. การศึกษาแนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบึงกาฬ พบว่า การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบึงกาฬ มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

3.1 ด้านการให้มีส่วนร่วมของชุมชน คือ การเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ที่เป็นรูปธรรมเกิดประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย ให้บริการโรงเรียนในด้านวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมศิษย์เก่า จัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมวันสำคัญที่โรงเรียนจัดขึ้น มีการระดมทรัพยากร ส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมดนตรีและการแสดงสู่การเป็นเลิศ มีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครพร สังขวน (2558: 15) ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากองทุนหลักประกัน สุขภาพเทศบาลตำบลกุตุลิม อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายรัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยเน้น การสื่อสาร

ทางช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ไม่ใช่การทำครั้งเดียวจบและควรเกิดขึ้นตลอดโครงการ (2) เป้าหมายของการมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงเพื่อการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกฎหมาย หรือการทำให้มีความขัดแย้ง หากแต่เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนควรมุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง และเป็นวิธีการเพื่อทำให้การตัดสินใจของสถานศึกษาดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับร่วมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2557: 65-66) ได้ทำวิจัยสรุปบทเรียนที่ดีของการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนคือการคิดร่วมปรึกษาหารือริเริ่ม และตัดสินใจเข้าร่วมกำหนดกิจกรรมโดยจัดเวที เพื่อคัดเลือกเครือข่ายของชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนร่วมกัน และจัดประชุมกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน พร้อมสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านกระบวนการทำงานของชุมชน (2) ด้านลดมลพิษ (3) ด้านความยั่งยืน และการต่อยอดความสำเร็จของชุมชน (4) ด้านการเรียนรู้ของชุมชน

3.2 ด้านการให้บริการชุมชน เป็นความสำคัญอีกประการหนึ่งที่โรงเรียนควรหมอบหมายให้ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแล หรือผู้บริหาร คณะครู นักเรียนมีส่วนช่วยและส่งเสริมการให้บริการชุมชน ในด้านต่างๆ ที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ตามที่สถานศึกษาจะเอื้ออำนวย ตามกฎระเบียบของกระทรวงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราโมช ยิ่งภู (2557: 26-28) ได้วิจัยสิทธิและบทบาทชุมชนในการบริหารจัดการงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดราชบุรี พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเกี่ยวข้องต่อการกระทำต่าง ๆ ในทุกขั้นตอนของกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยความสมัครใจและเต็มใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่ขั้นเริ่มแรกไปจนถึงขั้นสุดท้าย

ของกิจกรรม ด้วยกระบวนการตัดสินใจด้วยตนเอง การแสดงบทบาทของบุคคลอาจจะสอดคล้องหรือขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคมก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบาท ทางสังคมจะกำหนดและวางระเบียบไว้ เพื่อการปฏิบัติว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้น จะต้องมียุทธวิธีทำอะไรบ้างในองค์กรนั้นๆ และสังคมได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลในองค์กรจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนและผู้อื่นที่กำหนดไว้เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดีถูกต้อง และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ และคณะ (2553: 112) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในประเทศไทย พบว่า หน้าที่ของโรงเรียนจะต้องบริการชุมชน โดยมีหน้าที่ดังนี้ (1)โรงเรียนในฐานะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชน โดยโรงเรียนมีบทบาทในการเป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง และการเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชน (2) โรงเรียนในฐานะเป็นสถาบันฝึกวิชาชีพ บทบาทของโรงเรียนคือ บทบาทที่เกี่ยวข้องตามหลักสูตรและบทบาทในการให้บริการชุมชน (3)โรงเรียนในฐานะเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน โดยโรงเรียนควรมี บทบาทดังต่อไปนี้ (3.1) ศูนย์ของข่าวสาร (3.2) ศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ (3.3) เป็นตัวอย่างการดำเนินงาน (3.4) ศูนย์รวมวัฒนธรรม

3.3 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนภายนอกองค์กรนั้น คือการสร้าง ความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนภายนอก ได้แก่ ประชาชนทั่วไป องค์กรอื่นในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้นำความคิด ผู้นำท้องถิ่น รวมถึงชุมชนบริเวณใกล้เคียง การประชาสัมพันธ์โรงเรียนจะสำเร็จลุล่วงลงได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความร่วมมือจากชุมชน และชุมชนเกิดความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียนเกิดความร่วมมือด้วยดีสอดคล้องกับ วิภาณี แม้นอินทร์ (2559: 75-98) ได้วิจัยมวลชนสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ พบว่า แบบจำลองการ

ประชาสัมพันธ์ (Models of public relations) แสดงให้เห็นถึงคุณค่า เป้าหมาย และพฤติกรรม การสื่อสารทางการประชาสัมพันธ์เมื่อองค์กรนั้นๆ นำเอาการประชาสัมพันธ์ไปปฏิบัติ สามารถจำแนกได้เช่น (1) แบบจำลองตัวแทนเผยแพร่ (Press agency) การเผยแพร่ (publicity) เป็นแบบจำลองที่อธิบายถึงการประชาสัมพันธ์เชิงโฆษณาชวนเชื่อ (Propagandistic public relations) ซึ่งใช้วิธีการแสดงท่าความสนใจจากสื่อมวลชนในทุกวิถีทางเท่าที่จะทำได้ จัดอยู่ในลักษณะแบบจำลองการสื่อสารทางเดียว (2) แบบจำลองประชาชนเทศ (Public information) เป็นลักษณะการประชาสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นการเผยแพร่กระจายข่าวทั่วไปที่ถูกต้องขององค์กร แต่ไม่สมัครใจที่จะให้ข่าวเชิงลบขององค์กร แบบจำลองนี้จัดเป็นแบบจำลองการสื่อสารทางเดียว (3) แบบจำลอง การสื่อสารสองทางที่ไม่สมดุล เป็นแบบจำลองที่อธิบายการปฏิบัติงานที่มีการใช้การวิจัยและการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง แต่เป็นการสื่อสารแบบสองทางที่สามารถชัดเจนใจประชาชนได้โดยการใช้การวิจัยที่ให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขององค์กรจึงเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่ไม่มีดุลยภาพ (4) แบบจำลองการสื่อสารสองทางที่มีดุลยภาพ เป็นแบบจำลองที่ให้ประโยชน์แก่ประชาชนและองค์กร โดยองค์กรมุ่งใช้การประชาสัมพันธ์แบบการตอรอง การเจรจา และการใช้ยุทธวิธีแก้ปัญหาขัดแย้งเพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงความคิด ทศนคติ และพฤติกรรมทั้งองค์กรและประชาชนและสอดคล้องกับวิจัยของ เกรียงไกร สุพรรณ และคณะ (2561: 42-43) ได้วิจัยรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน พบว่า การประชาสัมพันธ์เป็นภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะถ้าจัดทำดีจะมีผลดีต่อชื่อเสียง ความนิยมชมชอบ และเกียรติคุณของโรงเรียน และจะต้องให้ความสำคัญมากเท่าๆ กับการบริหารโรงเรียนด้าน

อื่นด้วย โดยการบริหารงานประชาสัมพันธ์ที่ดีจะต้องเริ่มจากผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงาน เพราะเมื่อทุกคนเกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องจะได้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ดี เมื่อมีพฤติกรรมที่ดีแล้วก็จะก่อให้เกิดความสามัคคี และความราบรื่นในการปฏิบัติงาน

3.4 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น โรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นนี้ ถือได้ว่าเป็นองค์กรหรือในนามองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมกำหนดกรอบความคิด บทบาทการเป็นผู้นำในสังคม สามารถชี้ทางหรือกำหนดเส้นทางที่ต้องการให้สังคมในอนาคตได้ โดยการร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ พวงสมจิตร (2560: 1342) ได้วิจัยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ช่วยให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้ความร่วมมืออันดีต่อกัน ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงจะสามารถสร้างความสัมพันธ์ อันดีให้เกิดขึ้นได้บทบาทหน้าที่สำคัญของโรงเรียนต่อชุมชน คือ บทบาทในการให้การศึกษอบรมแก่บุคคลากรในชุมชนส่วนบทบาทสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียนคือ บทบาทในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาและบทบาทในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวัญใจ พุ่มโอ (2562: 23-24) ได้วิจัยรูปแบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นในชุมชนย่อมมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียนอย่างมาก ในฐานะโรงเรียนเป็นสถานศึกษา

ที่ให้การศึกษอบรม จนผู้ที่ได้รับการศึกษาลำเร็จ การศึกษาออกไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้น ๆ อย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า และดำเนินงานต่าง ๆ ไปอย่างเรียบร้อย บรรลุจุดหมายตามที่ชุมชนและสังคมต้องการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ พบว่า สภาพปัจจุบันของความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับต่ำสุด ดังนั้น โรงเรียนควรให้ครูร่วมมือกันในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมเพื่อการพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและพัฒนากิจกรรมชุมชน หรือ กำหนดเป็นแผนนโยบายให้แต่ละโรงเรียนประยุกต์ใช้วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยคณะบริหารมีการจัดครูให้ทำงานร่วมกับกิจกรรมชุมชนผ่านกรอบงานความสัมพันธ์ชุมชนร่วมมือกันสร้างความเข้มแข็ง ต่อเนื่องเป็นชุมชนภาคีแห่งความร่วมมือของโรงเรียนพร้อมสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกัน
2. ผลจากการวิจัยความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ด้านที่มีความสำคัญของการความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ การให้บริการชุมชน ดังนั้น โรงเรียนควรมีความตระหนักในการควบคุมมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้รับผิดชอบงาน

ความสัมพันธ์ชุมชน หรือคณะครูที่มีส่วนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนเพื่อส่งเสริมและอนุเคราะห์สนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดกิจกรรมที่ชุมชนต้องการ หรือส่งเสริมบุคลากรให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ในกิจกรรมงานบุญประเพณีของชุมชน ตามบริบทของโรงเรียนและชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมืออันดีต่อกัน

3. ควรนำแนวทางซึ่งเป็นผลจากการวิจัยไปใช้ปฏิบัติหรือดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในโรงเรียนให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ชุมชนมีความร่วมมือและพร้อมสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนในทุกสถานการณ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ ตามบริบทของโรงเรียนและความพร้อมของชุมชนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศของโรงเรียน

2. ควรวิจัยและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่โดยใช้แนวคิดการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามบริบทของขนาดโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร สุพรรณ และคณะ. (2561). รูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา เอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. (มกราคม-มิถุนายน 2561)
- ขวัญใจ พุ่มโอ. (2562). รูปแบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ชนกพร มั่นส. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. วารสารฉบับ ภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2560.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ เพยกกลิ่น. (2555). รูปแบบการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ปราโมช ยังกู. (2557). สิทธิและบทบาทชุมชนในการบริหารจัดการงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการดจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ และคณะ. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในประเทศไทย.เอกสาร การสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 14. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.*
- พนิจดา วีระชาติ. (2542). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.*
- วรศรา สุขสุวรรณ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- วิภาณี แม้นอินทร์. (2559). *มวลชนสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.*
- ศุภรัตน์ ปุ่งข้อ. (2557). *สภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สมพงษ์ ศรีมหาไชย. (2556). *ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนวัดโสภณกับ โรงเรียนบ้านมาบตาพุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี,แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12, และการปฏิรูปประเทศ. กรุงเทพฯ. สืบค้น 15 มีนาคม 2563, จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2557). *สรุปบทเรียนที่ดีของการดำเนินการเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 1, สำนักงาน.*
- ก.พ.ร. สำนักวิชาการ, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.*
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- โสภา เหล่าตระกุล สวัสดิ์. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- อัคราพร สังขวน, (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากองทุนหลักประกัน สุขภาพเทศบาล ตำบลกุดสิม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ สกสกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.

Stoops, E., & Rafferty, M.L. (1961). *Practice and trends in school administration*. New York: Ginn.